

Sygn. akt IX Ca 392/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 września 2014 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Bożena Charukiewicz (spr.)
Sędziowie:	SO Krystyna Skiepmo SSR del. Leszek Bil
Protokolant:	prac. sąd. Magdalena Kufel

po rozpoznaniu w dniu 23 września 2014 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa E. M.

przeciwko Powiatowi (...)

o zapłatę

na skutek apelacji powódki i pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 8 kwietnia 2014 r., sygn. akt X C 4630/13,

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądzoną w punkcie I kwotę 2 000 zł (dwa tysiące złotych) obniża do kwoty 1 700 zł (jeden tysiąc siedemset złotych) z ustawowymi odsetkami tam wskazanymi oraz zasądzoną w punkcie III kwotę 717 zł (siedemset siedemnaście złotych) obniża do kwoty 519,45 zł (pięćset dziewiętnaście złotych czterdzieści pięć groszy),

II. odrzuca apelację powódki,

III. zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 90 zł (dziewięćdziesiąt złotych) tytułem, zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą.

Sygn. akt IX Ca 392/14

UZASADNIENIE

Powódka E. M. wniosła pozew przeciwko Powiatowi (...), w którym domagała się zasądzenia na jej rzecz kwoty 2000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 23 października 2013 zł do dnia zapłaty i kosztów procesu.

W uzasadnieniu wskazała, iż zarejestrowała w Starostwie powiatowym w O. cztery samochody osobowe o nr rejestracyjnych (...), sprowadzone z zagranicy z terytorium UE. Organ rejestrujący pobrał od powódki opłaty związane

z pierwszą rejestracją pojazdu na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, w tym kwotę 500 zł za wydanie karty pojazdu – od każdego samochodu tj. łącznie 2 000 zł. Obowiązek uiszczenia opłaty za kartę pojazdu wynikał z rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003 r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu. Uiszczenie kwoty 500 zł było niezbędne do odbioru karty pojazdu oraz pozostałych dokumentów koniecznych do użytkowania samochodu na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Obowiązek uiszczenia opłat powstał już w momencie złożenia wniosku o rejestrację pojazdu. Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 17 stycznia 2006 r. sygn. akt U 6/04 orzekł, iż przepis określający wysokość opłaty na 500 zł za wydanie karty pojazdu rejestrowanego w Polsce po raz pierwszy jest niezgodny z Konstytucją i ustawą prawo o ruchu drogowym. Ponadto w ocenie powódki przepisy rozporządzenia na podstawie którego pobrano opłatę za kartę pojazdu w wysokości 500 zł pozostawały w sprzeczności z prawem wspólnotowym, a to jest z art. 90 TWE. Natomiast w uzasadnieniu uchwały z dnia 2 czerwca 2010 r. Sąd Najwyższy stwierdził, iż zwrot opłaty za kartę pojazdu odnosi się do pełnej wysokości opłaty za kartę pojazdu w kwocie 500 zł, a nie jedynie różnicy 425 zł pomiędzy kwotami określonymi w rozporządzeniu z 2003 i 2006 roku. Do chwili obecnej powódka nie uzyskała zwrotu opłat za wydanie kart pojazdu.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 2 grudnia 2013 r. orzeczono zgodnie z żądaniem powódki.

Pozwany Powiat (...) wniósł sprzeciw od powyższego nakazu, domagając się oddalenia powództwa w całości z uwagi na upływ terminu przedawnienia. Ostatecznie na rozprawie w dniu 27 marca 2014r. uznał powództwo do kwoty 1 700 zł, wnosząc o oddalenie powództwa w pozostałej części i orzeczenie o kosztach procesu na podstawie art. 102 k.p.c.

Wyrokiem z dnia 8 kwietnia 2014 r. Sąd Rejonowy w Olsztynie zasądził od pozwanego Powiatu (...) na rzecz powódki E. M. kwotę 2 000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 12 grudnia 2013 r. do dnia zapłaty. W pozostałej części powództwo oddalił. Zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 717 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Wyrokowi w części zasądzonej roszczenie co do kwoty 1 700 zł nadał rygor natychmiastowej wykonalności.

Sąd Rejonowy ustalił, że powódka zarejestrowała w Starostwie Powiatowym w O. cztery pojazdy nabyte na terenie innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

W związku z pierwszą rejestracją pojazdów na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, powódka była zobowiązana do uiszczenia opłat za wydanie dowodów rejestracyjnych, tablic rejestracyjnych, nalepek kontrolnych oraz kart pojazdów. Za wydanie kart pojazdu powódka uiściła opłatę, stosowną do treści wówczas obowiązujących przepisów, w kwocie 500 zł za każdą.

W ocenie Sądu Rejonowego powództwo było zasadne w całości. Sąd, powołując się na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2011 r. (III CZP 67/11), uznał, że nie był zasadny zarzut przedawnienia podniesiony przez pozwanego, nie jest to bowiem roszczenie związane z prowadzeniem działalności gospodarczej. Sąd Rejonowy powołał się również na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 stycznia 2006 r. (sygn. akt U 6/04) oraz na postanowienie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 10 grudnia 2007 r. (C-134/07), stwierdzając, iż pobranie opłaty za kartę pojazdu było bezzasadne. Skoro przepis będący podstawą pobrania opłaty został uznany za sprzeczny z prawem unijnym i Konstytucją RP, dlatego uznać należało, iż powódka nie była zobowiązana do uiszczenia przedmiotowej opłaty. Powódce należy się zwrot całości opłaty, a nie tylko części w zakresie przewyższającym koszty wydania karty, gdyż uchylene przepisu nakładającego przedmiotową opłatę spowodowało, iż brak było przepisu ustalającego jakąkolwiek opłatę za rzeczoną czynność rejestracyjną. Dlatego na podstawie art. 410 § 2 k.c. Sąd Rejonowy zasądził na rzecz powódki całą dochodzoną pozwem kwotę z ustawowymi odsetkami od 12 grudnia 2013r., tj. od dnia następnego po doręczeniu pozwanemu odpisu pozwu. Sąd oddalił powództwo w niewielkim zakresie, tj. co do odsetek od dnia wytoczenia powództwa. O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. Na podstawie art. 333 § 1 pkt. 2 k.p.c. orzekł o rygorze natychmiastowej wykonalności.

Powyższy wyrok zaskarżyły apelacjami obie strony, w części, tj. co do kwoty 300,-zł.

Powódka zarzuciła wyrokowi niewłaściwe zastosowanie i błędną wykładnię art. 410 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 90 TWE poprzez przyjęcie, że wadliwy przepis rozporządzenia Ministra Infrastruktury określający wysokość opłaty pobieranej

przy rejestracji pojazdu sprowadzonego z krajów UE po raz pierwszy na terenie RP był wadliwy tylko w części i że opłata ta była tylko częściowo pobrana bez podstawy prawnej, zatem powinna być zwrócona tylko w kwocie 425 zł od karty, a nie w pełnej wysokości 500 zł, a w rezultacie uwzględnienie przez Sąd I instancji części roszczenia tj. kwoty 1 700 zł.

Wskazując na powyższy zarzut powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w części 300 zł oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Pozwany zarzucił wyrokowi naruszenie art. 77 ust. 3, 4 i ust. 5 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, poprzez ich niezastosowanie i pominięcie, iż zgodnie z treścią rzeczonych przepisów prawa kartę pojazdu dla pojazdu samochodowego, innego niż określony w ust. 1, wydaje, za opłatą i po uiszczeniu opłaty ewidencyjnej, właściwy w sprawach rejestracji starosta przy pierwszej rejestracji pojazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, natomiast w rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 4, należy uwzględnić znaczenie tych dokumentów dla rejestracji pojazdu oraz wysokość kosztów związanych z drukiem i dystrybucją kart pojazdów, które zgodnie z poglądami doktryny i judykatury wynoszą 75 zł. Skarżący wskazał również na naruszenie art. 410 § 1 w zw. z art. 405 k.c. poprzez ich niezastosowanie i pominięcie, że skoro powódka otrzymała kartę pojazdu wymaganą przepisami prawa o ruchu drogowym, to niewątpliwie osiągnęła korzyść równą wartości tej karty, a odpowiednio wzbogacenie po stronie pozwanego winno być zmniejszone o koszty wydania tej karty tj. o 75 złotych.

Wskazując na powyższe zarzuty pozwany wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części i oddalenie powództwa ponad kwotę 1 700 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 12 grudnia 2013 r. do dnia zapłaty oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów procesu za obie instancje.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego jest zasadna. Apelacja powódki podlega odrzuceniu.

Podstawą naliczenia opłaty w wysokości 500zł od karty pojazdu, pobranej przez pozwanego był § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu z dnia 28 lipca 2003r. (Dz. U. Nr 137 poz.1310).

Kwestia wysokości powyższej opłaty została rozstrzygnięta wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 stycznia 2006 r. który stwierdził że przepis § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu jest niezgodny z art.77 ust. 4 pkt 2 i ust.5 ustawy z dnia 20 czerwca 1997r. -Prawo o ruchu drogowym oraz z art.92 ust. 1 i art.217 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, jednocześnie ustalając, że przepis ten traci moc obowiązującą z dniem 01 maja 2006r. Następnie Minister Transportu i Budownictwa w rozporządzeniu z dnia 28 marca 2006r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu (Dz. U. Nr 59 poz.421), które weszło w życie dniu 15 kwietnia 2006r., ustalił wysokość opłaty na kwotę 75zł. Jednym z argumentów Trybunału było, że opłata w wysokości 500zł pobierana przy wydawaniu karty pojazdu odbiega od kryterium rzeczywistych kosztów ponoszonych przez administrację publiczną przy wydawaniu tego rodzaju karty.

Ponadto istotną kwestią jest fakt, że pojazdy sprowadzone przez powódkę jak i czynności rejestracyjne oraz związane z tym opłaty zostały pobrane po uzyskaniu przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej, tj. po 1 maja 2004r.

Przepisy rozporządzenia ustalające wysokość opłaty na kwotę 500 zł naruszały art.23 ust. 1 w zw. z art.90 (obecnie art. 110) Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską z dnia 25 marca 1957r., który wszedł w życie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z dniem 1 maja 2004r. (Dz. U. Nr 90 poz.864) i ustanowione tam zasady niedyskryminacji i swobodnego przepływu towaru. Zasady te miały zastosowanie do wszystkich stosunków prawnych powstałych na terytorium Unii Europejskiej i obejmują nakaz równego traktowania bez względu na miejsce, w którym zostały zawiązane lub wywołały skutek / Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w postanowieniu z dnia 10 grudnia 2007r., w sprawie C-134/07/. Wobec powyższego uznaje się że, przy pobieraniu opłaty w wysokości 500 zł występował

element dyskryminacji ze względu na miejsce zawarcia umowy, bowiem nabycie samochodu w obrocie wtórnym na terenie Polski nie wiązało się z obowiązkiem uzyskania karty pojazdu, poza pojazdami nowymi, zaś sprowadzenie samochodu z zagranicy i jego rejestracja wywoływała skutek w postaci konieczności uiszczenia opłaty. Ten sam element dyskryminacji widoczny jest z punktu widzenia obywatela Unii, gdyż nakładał obowiązek opłaty na obywatela Państwa Polskiego, inny niż na obywatela państwa w kraju w którym dokonywany był zakup pojazdu, następnie sprowadzonego na terytorium RP.

Zgodność krajowych regulacji prawnych dotyczących opłat za wydanie karty pojazdu z art. 90 Traktatu stała się przedmiotem postanowienia Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości z dnia 10 grudnia 2007 r. w sprawie: P. K. przeciwko Gminie M. J. /C-134/07 LEX nr 354541/. Trybunał stwierdził, iż art. 90 akapit pierwszy TWE należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się on opłacie (takiej jak przewidziana w §1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003 r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu), która to opłata jest w praktyce nakładana w związku z pierwszą rejestracją używanego pojazdu samochodowego przywiezionego z innego państwa członkowskiego, lecz nie jest nakładana w związku z nabyciem w państwie pobierającym opłatę używanego pojazdu samochodowego, jeśli jest on tam już zarejestrowany.

Niezgodność opłaty za kartę pojazdu z prawem wspólnotowym potwierdzało dodatkowo stanowisko o konieczności odmowy zastosowania sprzecznego z prawem przepisu.

Wobec powyższego, w ocenie Sądu Okręgowego, na dzień faktycznego uiszczenia opłaty przez powódkę w wysokości po 500 zł nie było skutecznego przepisu, który ustalałby wysokość jakiegokolwiek opłaty za tę czynność rejestracyjną. Wniosek Sądu Rejonowego w tym zakresie należy uznać więc za prawidłowy.

Mimo wydanych orzeczeń Trybunału krajowego i unijnego regulujących kwestię wysokości opłaty za kartę pojazdu, nie zajęto się kwestią zgodności przepisów art. 77 ust 3 i 5 ustawy prawo o ruchu drogowym. Konsekwencją uznania przepisu powołanego na wstępie rozporządzenia za niekonstytucyjny w dacie jego stosowania przez organ, jest stwierdzenie, że w świetle obowiązujących przepisów prawa istniał obowiązek uiszczenia opłaty za kartę pojazdu wyłącznie w wysokości uwzględniającej kryteria wynikające z art. 77 ust.5 ustawy prawo o ruchu drogowym. Przepisy te w dacie stwierdzenia niezgodności wysokości opłaty z kartę pojazdu wskazywały, że kartę pojazdu dla pojazdu samochodowego, innego niż określony w ust. 1, wydaje, za opłatą i po uiszczeniu opłaty ewidencyjnej, właściwy w sprawach rejestracji starosta przy pierwszej rejestracji pojazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z wyłączeniem pojazdów zabytkowych i pojazdów o których mowa w art. 73 ust 4. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 5, należy uwzględnić znaczenie tych dokumentów dla rejestracji pojazdu oraz wysokość kosztów związanych z drukiem i dystrybucją kart pojazdów.

Jak podkreśla się w doktrynie karta pojazdu jest dokumentem przypisanym do pojazdu, zawierającym w szczególności dane identyfikacyjne pojazdu, parametry techniczne pojazdu, dane identyfikacyjne właściciela pojazdu (art. 80b ust. 1 pkt 5 lit. a, c, d p.r.d.) oraz dane potwierdzające rejestrację pojazdu. Stanowi rodzaj metryki pojazdu, celem zachowania pewności obrotu prawnego w przypadku jego zbywania.

Jedynie zatem powyższe przepisy mogły stanowić podstawę do ustalania jakiegokolwiek wysokości opłaty za kartę pojazdu w dacie rejestracji dokonywanej przez powódkę.

Należy zwrócić uwagę, że powódka wywodziła swoje roszczenie z bezpodstawnego wzbogacenia pozwanego, a nie z przepisów odszkodowawczych. Zatem ocena roszczenia wymagała zbadania przez przyzmat przesłanek określonych art. 405 k.c. Tym samym to powódka musi wykazać, że pozwany został bezpodstawnie wzbogacony jej kosztem.

Należało wziąć pod uwagę, że w dacie dokonywania przez powódkę rejestracji pojazdów, a także mocą orzeczeń Trybunałów nie były zakwestionowane przepisy rozrządzenia z dnia 28 lipca 2003r. dotyczące opłaty za wydanie wtórnika karty pojazdu w wysokości 75 zł. Kwota ta stanowiła ówczesną kalkulację prawodawcy kosztów wydania wtórnika karty pojazdu. Mając na uwadze, że orzeczeniem Trybunału Sprawiedliwości zarzucono ustawodawcy, że opłatą w wysokości 500 zł przewidział swój dochód z tego tytułu, na który w myśl prawa wspólnotowego nie ma

miejsca, to należało przyjąć, że faktyczny koszt związany z drukiem i dystrybucją karty nie mógł być wówczas niższy niż wyprodukowanie wtórnika. Przy braku innych podstaw do określenia faktycznych kosztów z tego tytułu, Sąd Okręgowy uznał, że wzbogaceniem pozwanego była ta część opłaty za kartę pojazdu, która przekraczała koszty związane z drukiem i dystrybucją wtórnika karty pojazdu.

Powyższe założenia pozostają w zgodzie z charakterem prawnym samej opłaty, będącej rodzajem daniny publicznej za wyprodukowanie karty /tak o charakterze opłaty między innymi Sąd Najwyższy w uzasadnieniu do uchwały z dnia 6 czerwca 2012r. III CZP 24/12 Lex 1241471, Wojewódzki Sąd Administracyjny w Opolu w uzasadnieniu wyroku z dnia 16 grudnia 2010r., II SA/Op 583/10, Wojewódzki Sąd Administracyjny w Rzeszowie w wyroku z dnia 6 lutego 2013 r. II SA/RZ 965/12 Lex 1278016/.

W tych warunkach Sąd Okręgowy uwzględnił stanowisko pozwanego, uznając, że jedynie kwota po 75 zł od każdej z uiszczonych opłat za kartę pojazdu stanowiła faktyczny koszt wytworzenia i wydania karty pojazdu, a reszta z pobranych kwot bezpodstawnie go wzbogaciła. Tym samym roszczenie powódki zasługiwało na uwzględnienie w kwocie uznanej przez pozwaną to jest do 1.700 zł. W konsekwencji zmianie uległa również zasądzona w punkcie III kwota kosztów procesu, bowiem Sąd Okręgowy na podstawie art. 100 k.p.c. dokonał ich stosunkowego rozdzielenia odpowiednio do wyniku procesu.

Natomiast apelacja powódki podlegała odrzuceniu jako niedopuszczalna. Stosownie do art. 370 k.p.c. Sąd pierwszej instancji odrzucił na posiedzeniu niejawnym apelację wniesioną po upływie przepisanej terminu, nieopłaconą lub z innych przyczyn niedopuszczalną, jak również apelację, której braków strona nie uzupełniła w wyznaczonym terminie. Zgodnie natomiast z art. 373 k.p.c. Sąd drugiej instancji odrzuca na posiedzeniu niejawnym apelację, jeżeli ulegała ona odrzuceniu przez sąd pierwszej instancji.

W orzecznictwie przyjmuje się, iż niedopuszczalny jest środek zaskarżenia jeśli po stronie skarżącego brak jest interesu prawnego w zaskarżeniu, określanym mianem gravamen, a ten oznacza pokrzywdzenie polegające na niekorzystnej dla strony różnicy między zgłoszonym przez nią żądaniem a sentencją orzeczenia, wynikającej z porównywania zakresu żądania i treści rozstrzygnięcia (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 kwietnia 1997 r. I CKN 57/97, OSNC 1997, nr 11, poz. 166, wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 23 sierpnia 2013 r., I A Ca 338/13 LEX nr 1372244).

W niniejszej sprawie powódka domagała się zasądzenia od pozwanego kwoty 2 000 zł. Żądanie to zostało przez Sąd Rejonowy w całości uwzględnione. Rozstrzygnięcie jest więc korzystne dla powódki, zgodnie z jej żądaniem, w związku z czym nie ma ona interesu prawnego w zaskarżeniu wyroku. W tej sytuacji wniesienie apelacji co do kwoty 300,-zł należy uznać za niedopuszczalne. Dlatego Sąd Okręgowy na podstawie art. 373 k.p.c. w zw. z art. 370 k.p.c. apelację powódki odrzucił.

W pozostałym zakresie Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 386 § 1 k.p.c.

O kosztach procesu za instancję odwoławczą orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z § 6 pkt. 1 i § 12 ust 1 pkt. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (j.t. Dz. U. z 2013 poz.490), zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu.